

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om programmer for udvikling af landdistrikter — Hæfteplastre eller spæde tegn på vækst?

(initiativudtalelse)

(2016/C 013/14)

Ordfører: Tom JONES

Medordfører: Joana AGUDO I BATALLER

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 22. januar 2015 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, på eget initiativ at afgive udtalelse om:

»Programmer for udvikling af landdistrikter — Hæfteplastre eller spæde tegn på vækst?«

(initiativudtalelse).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, der vedtog sin udtalelse den 13. juli 2015.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 510. plenarforsamling den 16.—17. september 2015, mødet den 17. september 2015, følgende udtalelse med 192 stemmer for, 3 imod og 10 hverken for eller imod:

1. Konklusion og henstillinger

1.1. EØSU glæder sig over EU's, medlemsstaternes og regionernes fortsatte engagement i at løse nogle af de udfordringer, som landdistrikterne står over for, gennem en bred vifte af programmer for udvikling af landdistrikter. Udvalget anerkender Kommissionens og statsembedsmændenes indsats med udarbejdelsen og vedtagelsen af det nye program. I betragtning af den reelle krise, som mange ugunstigt stillede landdistrikter befinder sig i, er der imidlertid skuffelse over programmets forsinkede fremsættelse, godkendelse og start i flere stater og regioner. Vi anbefaler derfor, at Kommissionen i samarbejde med statslige og regionale myndigheder rekvirerer en uafhængig evaluering af processen for at undgå nye forsinkelser i fremtiden.

1.2. Succesen for programmerne for udvikling af landdistrikter er afhængig af, at partnerskabsprincippet fungerer effektivt. Fælles ejerskab til programmet mellem offentlige og private interessenter, arbejdsmarkedets parter og NGO'er i henhold til traktatforpligtelserne og andre forpligtelser er afgørende. EØSU bemærker, at der er sket forbedringer i engagementet i forhold til tidligere programmer, men at der stadig er forskel på partnerskabet i EU.

1.3. Overvågningsudvalgenes rolle skal være gennemsigtig. Medlemmerne bør være i stand til at kontrollere målsætninger og have adgang til de finansielle retningslinjer. Medlemskabet bør indebære en evne til at afspejle interesseklynger, hvor det er hensigtsmæssigt.

1.4. I overensstemmelse med forordning (EU) nr. 1303/2013 og navnlig dens artikel 5 om partnerskab og flerniveaustyring mener EØSU, at Kommissionen bør overvåge, hvordan forordningen anvendes ved udarbejdelsen af partnerskabsaftaler og gennemførelsen af programmer, herunder gennem deltagelse i overvågningsudvalgene for programmer.

1.5. Det er positivt, at programmerne har en vis bredde baseret på lokale behov og ønsker, og det samme gælder den voksende brug af modellen for lokaludvikling styret af lokalsamfundet med henblik på at inddrage lokalsamfundet i højere grad. Der bør ske en udbredelse af bedste praksis med hensyn til at anvende modellen effektivt.

1.6. De begrænsede budgetter gør det nødvendigt at anvende det resterende landbrugsbudget på en komplementær og ikke overlappende måde. Vi anbefaler maksimal brug af statslige, private og frivillige samfinansieringskilder med en strømlinet proces for ansøgerne. Forvaltningsmyndighederne bør lette adgangen til samhörighedsmidlerne og andre europæiske investeringsmidler i tilfælde, hvor projekterne opfylder bredere kriterier.

1.7. Som EØSU allerede har peget på⁽¹⁾, har 15 medlemsstater overført midler fra direkte betalinger til regionale programmer for udvikling af landdistrikter, mens der i fem andre medlemsstater er overført midler fra den anden til den første søjle. Det er begge legitime fremgangsmåder — da de tillades af medlovgiverne — men de har ikke samme værdi: programmerne for udvikling af landdistrikter har til formål at sikre en mere afbalanceret territorial udvikling inden for den enkelte EU-region. Det anbefales, at der foretages en undersøgelse af sammenhængen og effektiviteten i denne fleksibilitet, herunder dens indvirkning på konkurrencen i det indre marked.

1.8. Der vil være store forskelle på, hvordan udgifterne prioriteres i de forskellige stater og regioner. Denne udtalelse understreger betydningen af en bæredygtig udvikling af økonomisk aktivitet, miljø og social retfærdighed med stærkt fokus på at øge værdien af de landbaserede ressourcer. Vi anbefaler, at Kommissionen gennemfører en midtvejsanalyse af resultaterne i forhold til målsætningerne for ovennævnte prioriteringer, og samtidig opfylder eksisterende forpligtelser. Myndighederne bør have mulighed for at foretage justeringer, som baner vej for nye projekter og en vellykket gennemførelse af programmerne, og således at der kan trækkes på de erfaringer, der indhøstes, i forbindelse med efterfølgende rammepolitikker for landdistrikterne.

1.9. Der udtrykkes alvorlig bekymring for, at programmerne for udvikling af landdistrikter ikke vil kunne skabe bedre territorial samhørighed. De mere fjerntliggende og økonomisk marginale områder, både i og mellem stater og regioner, har ikke den nødvendige strukturelle kapacitet til at udnytte de midler og den støtte, der er til rådighed. Der er behov for yderligere målrettede midler i længere perioder, herunder grænseoverskridende mentorordninger, twinning, kapacitetsopbygning for rådgivningsstrukturer og innovative lån og investeringer til private og sociale virksomheder.

1.10. Leadermodellen er veletableret og respekteret, og netværket til udvikling af landdistrikter, som støttes af Kommissionen, opfordres til fortsat at udbrede kendskabet til god praksis.

1.11. I programmerne er der et klart og stærkt fokus på at bevare arbejdspladser og skabe nye beskæftigelsesmuligheder i landdistrikterne, ligesom der klart er lagt vægt på investeringer, udveksling af viden, uddannelse, mentorordninger og tættere tilknytning til forskningsinstitutioner. Det er vigtigt med foranstaltninger, som kan give unge mennesker incitamenter til at søge en fremtid i landdistrikterne, og foranstaltninger, som bidrager til at integrere personer med særlige behov eller med fysiske eller mentale handicap. Økonomiske incitamenter, der fremmer et generationsskifte, har afgørende betydning. Derudover skal landbrugsskoler og -uddannelsesinstitutioner have tættere forbindelser med både traditionelle og nye kvalifikationsbehov i deres områder.

1.12. Det er nødvendigt, at der tages hånd om overdragelsesplanlægningen, idet man integrerer mulighederne i programmerne for udvikling af landdistrikter for at teste forretningsmodeller i forhold til nationale og regionale regler om overførsel af aktiver. Der bør tilskyndes til mobilitet af arbejdskraft, under forudsætning af at den understøttes af god uddannelse og overholdelse af arbejdstagerrettigheder.

1.13. Der bør fokuseres specifikt på — og ydes støtte til — kvinders bidrag til programmets succes. De spiller nemlig en afgørende rolle med henblik på at sikre, at der fortsat vil være borgere, der bor i landdistrikterne, ikke blot for så vidt angår diversificering og forarbejdning af landbrugsprodukterne, men også fordi de bidrager til den lokale territoriale udvikling gennem udbud af håndværksaktiviteter og aktiviteter knyttet til landboturisme, samt som en afgørende faktor for innovation.

1.14. Foranstaltninger, som forbedrer miljøet, dets økosystemer og kulturlandskaberne, hilses velkommen. Støtte til lokale produkter med korrekt mærkning til landturisme og til små og kommunale vedvarende energiprojekter kan skabe bæredygtige fordele for økonomien og lokalsamfundet. Landdistrikterne vil kun kunne genopbygges, hvis det underbygges af effektive og overskudsgivende landbrugs- og skovbrugsvirksomheder og virksomheder i landdistrikterne. Der vil være behov for en større indsats for at forbedre forståelsen mellem de landbrugere og skovejere, der producerer fødevarer eller genanvendelige råmaterialer og miljømæssige og rekreative goder, og forbrugerne i en stadig mere diversificeret europæisk befolkning.

⁽¹⁾ Informationsrapport om gennemførelsesbestemmelser for den fælles landbrugspolitik, EESC-2015-01409.

1.15. Håndtering af klimaforandringeres følgevirkninger for land- og skovbrugsaktiviteterne og omvendt er prioriteret højt i programmerne. Projekter til at genindvinde kulstof, forbedre vand- og jordbundskvaliteten, mindske emissionerne, berige økosystemer og udvikle en cirkulær økonomi hilses velkommen. Forbedringerne skal have en langsigtet karakter og måles videnskabeligt ved hjælp af flere landbrugsordninger, miljømæssige ordninger og andre ordninger, herunder integreret produktion.

1.16. Hvis den sociale uretfærdighed skal afhjælpes, kræver det flere statslige midler og EU-midler og -politikker, herunder bedre internet, transport og uddannelsestjenester.

1.17. Det er vigtigt med en økonomisk fornyelse af landsbyer og lokalsamfund, og programmer for udvikling af landdistrikter bør også testes for, om de inkluderer alle borgere i landdistrikterne. Engagement fra civilsamfundets side og iværksætterier har afgørende betydning for landdistrikternes levedygtighed.

2. Indledning

2.1. De europæiske landdistrikter er alle europæeres livsnerve, ikke kun for dem, der bor og arbejder der. De sørger for sikker forsyning af fødevarer, træ, mineraler og vand. De sikrer forskelligartede levesteder, vedvarende energi, adgang til rekreation, historiske landskaber, håndværk og først og fremmest mennesker med flere færdigheder og forskellige kulturer. Ca. 115 mio. EU-borgere (23 %) er kategoriseret som boende i landdistrikter.

2.2. Der er imidlertid store forskelle mellem landdistrikter, hvad angår økonomisk velstand og social samhørighed. Nogle af dem er velstående og dynamiske, andre er skrøbelige, tyndt befolkede og opdelt. Mange er rige på aktiver og har kun få midler og er præget af tyndt befolkede bebyggelser med begrænset adgang til offentlige tjenester. Dette gælder især de mere afsidesliggende områder, bjergområder og øer. Tiltrækningskraften fra moderne økonomiske og sociale aktiviteter hen imod byerne er stærk. Dette gør det svært for regeringer at sikre, at landdistrikterne er bæredygtige, især hvis de gennemfører uholdbare løsninger i forbindelse med byplanlægning. Mobilitet og fri bevægelighed for personer er afgørende principper for Den Europæiske Union. Det har imidlertid utilsigtede konsekvenser for de fattigste landdistrikter, da alt for mange mennesker, især de unge, flytter i forventning om at få bedre fremtidsudsigter og aldrig vender tilbage.

2.3. Europa har brug for en vision for at genoprette tilliden til velfærd i landdistrikterne baseret på grøn vækst, fremme af den cirkulære økonomi, en større forståelse for behov i lokalsamfundet og mere intelligente støttetjenester. Formålet med denne udtalelse er at finde ud af, hvorfor der opnås forskellige resultater, og om der kan opnås reelle forbedringer under det nye støtteprogram. Lærer man af erfaringerne for de tre søjler med bæredygtig udvikling, økonomisk, miljømæssig og social retfærdighed? Er der en ægte følelse af ejerskab og partnerskab hos alle interessenter?

3. Generelle bemærkninger

3.1. Der er truffet talrige foranstaltninger for at hjælpe medlemsstaterne og regionerne med at genoprette balancen mellem de økonomiske muligheder i landdistrikterne og i byerne og stabilisere den sociale samhørighed, og EU har gennem forordning (EU) nr. 1307/2013 om den første søjle og forordning (EU) nr. 1305/2013 om den anden søjle i den fælles landbrugspolitik samt strukturfondene og Samhørighedsfonden gjort en løbende indsats for at vende tilbagegangen, men med begrænset og skiftende succes. Den nuværende EU-støtte til udvikling af landdistrikterne, som finansieres af Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL) og blev oprettet ved forordning (EU) nr. 1306/2013, anslås før overførsel mellem søjlerne til 95,6 mia. EUR, hvilket udgør 23 % af budgettet for den fælles landbrugspolitik.

3.2. Programmerne for 2014-2020 bygger på mange års erfaring med, hvad der virker, og hvad der ikke virker. Kommissionen støtter det europæiske netværk for landdistriktsudvikling (ENRD) og det europæiske innovationspartnerskab om et produktivt og bæredygtigt landbrug (EIP-agri) for at fremme god praksis og innovative løsninger, og EØSU anbefaler at styrke dette arbejde på alle planer. Man kan også lære af erfaringerne med andre støtteyderes bedste praksis.

3.3. Selv om budgetterne er mindre end nogle af de andre EU-budgetter, kan de være intelligente og udvides ved hjælp af statsstøtte og andre kilder til samfinansiering. Programmer skal være et supplement til midler i den første søjle og knyttet til andre støttemidler, i givet fald i en problemfri bureaukratisk infrastruktur, som giver ansøgere et hurtigt svar, og mentorstøtte fra rådgivende organer og lokale planmyndigheder.

3.4. Visse dele af programmerne er fleksible og tilstrækkeligt lokale til at bygge videre på lokalsamfundenes faktiske behov. Leadermodellen med de lokale aktionsgrupper giver fælles ejerskab og positive resultater, hvor de er mest effektive og vellykkede. Teknisk støtte til alle interessenter kombineret med mentorvejledning og efteruddannelse er afgørende inden for alle projekter og initiativer.

3.5. De dårligst stillede områder kæmper imidlertid for at opnå reelle forbedringer ved hjælp af kortsigtede programmer på grund af utilstrækkelige forretningsressourcer, dårlig infrastruktur, uerfarent lederskab i lokalsamfundet og dårligere adgang til andre investeringer. For at opnå bedre territorial samhørighed bør disse områder have større opmærksomhed som under det tidligere mål 1 i støtteprogrammerne for strukturfondene og Samhørighedsfonden.

3.6. Kommissionen har udstedt nye finansforordninger for den indeværende periode 2014-2020, som bør forstås rigtigt og gennemføres af forvaltningsmyndighederne samt overvågningsudvalgene uden at øge den bureaukratiske byrde på projektansøgerne. I denne forbindelse har Revisionsretten i sine beretninger ⁽²⁾ om programmeringsperioden 2007-2013 og den nye retlige ramme for 2014-2020 fremsat flere forslag til at sikre bedre valuta for pengene.

3.7. Forberedelsen og godkendelsen af mange af de nye programmer er blevet stærkt forsinket trods løfter om forenkling. Dette er meget beklageligt i betragtning af den forfærdelige tilstand i mange af de fattigste landdistrikter og ønsket om, at disse programmer hurtigst muligt skal bidrage til at afhjælpe lave indtægter, ungdomsarbejdsløshed, dårlige offentlige tjenester og virkningen af klimaændringer. I maj 2015 var ca. 57 % ⁽³⁾ af de regionale og statslige programmer stadig ikke godkendt, men processen kan forhåbentlig afsluttes ved årets udgang.

4. Høring og inddragelse af interessenter

4.1. EØSU understreger, at det er vigtigt at gennemføre Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1303/2013 for at fastlægge generelle bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond. Det påpeger den særlige betydning af artikel 5 om partnerskab og flerniveaustyring, som fastsætter, at partnerskabet skal omfatte andre offentlige myndigheder, arbejdsmarkedets parter og andre relevante organer, der repræsenterer civilsamfundet. Kommissionen bør således overvåge, hvordan forordningen anvendes ved udarbejdelsen af partnerskabsaftaler og gennemførelsen af programmer, herunder gennem deltagelse i overvågningsudvalgene for programmer.

⁽²⁾ Særberetning 22/2014, 23/2014, 4/2015, 5/2015.

⁽³⁾ Kommissionen — Pressemeddelelse af 26. maj 2015, Vedtagelse af yderligere 24 programmer for udvikling af landdistrikter for at fremme EU's landbrugssektor og landdistrikterne.

4.2. Denne udtalelse undersøger indsatsen under forberedelsen af programmerne for udvikling af landdistrikter, selv om dens konklusioner begrænses af manglen på godkendte programmer og deres ringe geografiske spredning. Der afholdtes tre høringer⁽⁴⁾ sammen med et spørgeskema, der formidles bredere. De første svar vidnede om en inddragelsesproces, der er områdemæssigt forskellig, men bedre og mere moden, mellem regeringer og ikkestatslige organisationer, end det var tilfældet for tidligere programmer. Der bør imidlertid gøres en større indsats for at formidle god praksis for inddragelse, herunder øget anvendelse af kommunikationsteknologi til løbende dialog. Dialogen er meget forskelligartet inden for lande og regioner. Partnerskabsaftalerne kan være symbolpolitiske, metoden med lokaludvikling styret af lokalsamfundet anvendes kun i nogle områder, og reel inklusiv høring slutter snarere ved processens begyndelse end ved afslutningen⁽⁵⁾. Der findes eksempler på god praksis, og de findes ofte, hvor en lignende inddragelse har ført til bedre resultater med andre politikinitiativer⁽⁶⁾.

4.3. Regeringerne kan ikke alene skabe den reelle ændring, der er nødvendig for at puste nyt liv i landdistrikterne. De kan tilvejebringe den lovgivnings- og planlægningsmæssige ramme, den demokratiske ansvarlighed, bedre offentlige tjenester og finansiering, der fungerer som katalysator. Det er imidlertid mest private virksomheder, faglærte medarbejdere og sociale og lokale virksomheder, der leverer resultater for mennesker og miljøet. For at være villig til at investere tid og ressourcer skal folk være sikre på, at en fælles vision om en bedre fremtid i landdistrikterne kan gennemføres og ikke forhindres af alt for langvarige ansøgningsprocesser.

4.4. For at opnå gode resultater skal arbejdsmarkedets parter have ressourcer til at føre en dialog med deres medlemmer og regeringer. Da planerne er forskellige og udvikler sig, har der været en større følelse af fælles ejerskab af politik og gennemførelse. Overvågningsudvalgene skal have et bredt medlemskab, som er velinformeret og i stand til at udføre en effektiv kontrol. EØSU lægger vægt på at lette udviklingen af bedre partnerskabsmodeller med aktører i civilsamfundet og arbejdsmarkedets parter⁽⁷⁾.

5. Hæfteplastre eller langsigtet vækst?

5.1. Vores høringer⁽⁸⁾ i Bruxelles og i Nordwales bekræftede, at programmer omfatter målsætninger for resultater. Disse bør regelmæssigt vurderes af Kommissionen, overvågningsudvalgene og interessenterne med henblik på at opnå ægte fremskridt og valuta for pengene. Det bør også undersøges, om overførslen af midler mellem søjlerne var effektiv eller bidrog til en større geografisk og konkurrencemæssig forvridding.

5.2. Der er identificeret tre kontrolparametre for bæredygtig udvikling: iværksætterkultur og beskæftigelse, miljø og social inklusion.

Iværksætterkultur og beskæftigelse

5.3. Selv om landbrugsbudgettet er faldende, vokser de ekstra krav fra Kommissionen for betalinger under første søjle. Derfor er det vigtigt, at programmet for udvikling af landdistrikter støtter investeringer i en konkurrencedygtig landbrugs- og skovbrugssektor, bl.a. i form af produkter med højere værditilvækst, bedre markedsføring, styrkede korte forsyningskæder, branding og udveksling af viden. Universiteter og uddannelsesinstitutioner spiller en vigtig rolle i deres hjemregioner og i at støtte de dårligst stillede regioner gennem venskabs- og mentorordninger. De bør samarbejde med de eksisterende rådgivningstjenester for landbruget og i landdistrikterne for at udnytte EU's forskningsmidler til at

⁽⁴⁾ 13. april i Bruxelles, 21. maj i Bangor, Nordwales, og 9. juni 2015 i Helsingfors.

⁽⁵⁾ Udtalelse om evaluering af Kommissionens høringer af interessenter (Ronny Lannoo) (EUT C 383 af 17.11.2015, s. 57).

⁽⁶⁾ Wales har en foranderlig modenhed i dens høringsprocesser, som stammer fra en forfatningsmæssig forpligtelse i dens Devolved Governmental Act, som fremmer bæredygtig udvikling og samarbejder med den frivillige sektor.

⁽⁷⁾ Lissabontraktatens artikel 11 og Rigaerklæringen — social platform, fra marts 2015.

⁽⁸⁾ Se fodnote 4.

imødekomme særlige lokale behov. Programmet for udvikling af landdistrikter bør bygge bro mellem ansøgere og Den Europæiske Investeringsfond og Horisont 2020 og dermed bidrage til at anvende videnskab i landbrug eller i landdistrikterne. Selv om skoler ikke støttes direkte af programmet for udvikling af landdistrikter, spiller de en vigtig rolle, særligt i landdistrikter, med hensyn til at opfylde fremtidige generationers relevante virksomhedsbehov. Åbne dage på gårde, arbejds erfaring og lærlingeuddannelser fra andre støtteordninger er afgørende for at skabe en veluddannet arbejdsstyrke⁽⁹⁾. Uddannelsen, den formelle såvel som den uformelle, skal være faglig, erhvervsrelateret og lokal, hvor det er muligt⁽¹⁰⁾.

5.4. Landbrug og skovbrug udvikler sig i et dynamisk økonomisk miljø, der er præget af globalisering, hurtige teknologiske fremskridt og stigende samfundsbehov. Innovation er en vigtig nøgle til at bevare landbrugeres og skovvejeres effektivitet og konkurrenceevne. Det nyoprettede EIP-agri er et nyttigt redskab, som skal gennemføres hurtigt og bredt. Der er behov for strømlinede støttebetingelser for at mobilisere og fremme innovation.

5.5. Ungdomsgarantien og lignende ordninger skal i landdistrikterne forbindes med initiativer vedrørende programmer for udvikling af landdistrikter, således at der er mulighed for udvikling og ambitioner. Investerings- og uddannelsesstøtte til unge landbrugere og nyttilkomne er vigtigt. Projekter til at støtte og fastholde unge i landdistrikterne skal prioriteres meget højt. Unge bør opmuntres til at tilegne sig foranstaltninger til selvhjælp. Landdistrikter har brug for en bedre overdragelsesplanlægningsramme⁽¹¹⁾, der er retligt retfærdig, tilgængelig og fremmer overdragelser fra generation til generation, som kan matche ungdom og erfaring.

5.6. Kvinders rolle i landbruget anerkendes fuldt ud. Deres bidrag til at udforme og udføre projekter i landdistrikterne er uvurderligt, og som det ses af eksemplet i Finland, kan målrettet rådgivning føre til, at der frigøres iværksætterpotentiale⁽¹²⁾.

5.7. Landboturisme, fremstilling af håndværk og styrkelse af fritids- og sundhedsrelaterede fitnessinitiativer fortjener støtte ligesom reklamearbejdet for festivaler og show såsom Royal Welsh og i Berlin — den grønne uge. Det er et must for erhvervslivet og forbrugere i landdistrikter at få byer og landområder til igen at deltage i et pluralistisk Europa i forandring, og det samme gælder for bedre adgang til bredbåndsbaserede internettjenester. Oprettelsen af regionale værdikæder udgør en stor chance for håndværk, landbrug, turisme, handel og landdistrikterne⁽¹³⁾. EØSU støtter den foreslåede europæiske fond for strategiske investeringer (EFSI) og dens forpligtelse til at støtte projekter i landdistrikterne.

Miljø

5.8. Virkningen af klimaændringerne på landbrug og skovbrug er undersøgt i en udtalelse⁽¹⁴⁾. En af løsningerne, når man ønsker at øge produktionen ved at bruge færre ressourcer og forbedre modstandsdygtigheden over for klimaændringer, er at støtte bæredygtig intensivning af landbrugs- og skovbrugssektoren. Moderne arealanvendelse tilskyndes for at udvikle afbødende aktiviteter for at bekæmpe klimaændringer og øge biodiversiteten, særlig gennem

⁽⁹⁾ Det walisiske landbrugsakademi er et godt eksempel på lederuddannelse.

⁽¹⁰⁾ Udtalelse om *efter- og videreuddannelse i landdistrikterne*, NAT/650 (endnu ikke offentliggjort i EUT).

⁽¹¹⁾ Malcolm Thomas Review in Wales.

⁽¹²⁾ Udtalelse om *kvindernes rolle som drivkraft for en udviklings- og innovationsmodel inden for landbruget og i landdistrikterne* (EUT C 299 af 4.10.2012, s. 29).

⁽¹³⁾ Udtalelse om *landbrug og håndværk* (EUT C 143 af 22.5.2012, s. 35).

⁽¹⁴⁾ Udtalelse om *konsekvenser af klima- og energipolitikkerne på landbrugs- og skovbrugssektoren* (EUT C 291 af 4.9.2015, s. 1).

ordninger for miljøvenligt landbrug⁽¹⁵⁾. Der bør tilskyndes til genbrug og cirkulær økonomi⁽¹⁶⁾, samtidig med at vedvarende energi⁽¹⁷⁾ er et værdifuldt aktiv i landdistrikterne, og hvis der investeres klogt i det, bidrager det i stigende grad økonomisk, socialt og miljømæssigt. Der er reelle muligheder for fælles ejerskab og investering, hvis der kan laves teknologiske forbedringer af oplagring, logistik og infrastruktur.

5.9. EØSU understreger betydningen af miljø- og klimavenlige landbrugsforanstaltninger, som supplerer den grønne omlægning af den første søjle. Målretning af bistanden til specifikke kriterier såsom jord, der risikerer erosion, samling af levesteder på land, afvandingsområder og støtte til arter, som skal håndteres på en særlig måde, er gavnlige. Men efterlevelseselementerne må ikke blive til yderligere byrder. Der er behov for et præcist videnskabeligt grundlag til at måle fremskridt, samtidig med at der tages højde for den langsigtede tidshorisont, som er påkrævet for at opnå reelle forbedringer⁽¹⁸⁾.

5.10. Landskabet i Europas landdistrikter er primært et resultat af menneskelig aktivitet, formet af mange generationers bestræbelser på at skaffe mad, træ og husly. Dets mangfoldighed værdsættes af Europas borgere. Programmerne for udvikling af landdistrikter spiller en rolle med hensyn til at sikre sådanne kulturlandskabers bæredygtighed ved at sikre videnoverførsel og landbrugsaktiviteter med en gennemsigtig finansiering, der bidrager til en sådan værdifuld mosaik.

Social inklusion

5.11. Det er svært at definere og målrette uretfærdighed i forbindelse med landdistrikter. Som nævnt tidligere handler det om spredte bebyggelser, lave befolkningstal, aldersmæssige skævheder, dårlige offentlige tjenester inden for transport, sundhedsydelser og sociale ydelser. Det drejer sig om lave indtægter, isolation og dårlige boligforhold og manglende adgang til teknologiske tjenester. Der er et specifikt problem med misbrug og udnyttelse af migrantarbejdere i nogle områder⁽¹⁹⁾, især migranter med behov for en større indsats i forbindelse med hjælp til integration og adgang til passende erhvervsuddannelse.

5.12. Artikel 39 i TEUF fastlægger som et af de vigtigste mål med den fælles landbrugspolitik at sikre landbrugsbefolkningen en rimelig levestandard ved at forøge landbrugets produktivitet ved fremme af den tekniske udvikling, ved rationalisering af landbrugsproduktionen og ved den bedst mulige anvendelse af produktionsfaktorerne. TEUF fastsætter, at der ved udarbejdelsen af den fælles landbrugspolitik skal tages hensyn til landbrugserhvervets særlige karakter, der følger af landbrugets sociale struktur og af de strukturelle og naturbetingede forskelle mellem de forskellige landbrugsområder.

5.13. Programmer for udvikling af landdistrikter bidrager til at skabe og konsolidere direkte og indirekte job i både landbrugs- og landbrugsfødevarersektoren, og de bidrager også i mindre grad til den økonomiske diversificering af landdistrikter. Regionaludviklingsprogrammer kan imidlertid realistisk set kun give et begrænset bidrag til at afhjælpe de strukturelle problemer og mangler i offentlige tjenester i landdistrikter.

⁽¹⁵⁾ Glastir (Wales), Stewardship (England), Glas (Irland), Kulep (Bayern).

⁽¹⁶⁾ Udtalelser om *grøn økonomi* (EUT C 230 af 14.7.2015, s. 99) og om *fremme af kreativitet, iværksætterånd og mobilitet inden for almen og faglig uddannelse* (EUT C 332 af 8.10.2015, s. 20).

⁽¹⁷⁾ EØSU-undersøgelse af civilsamfundets rolle i forbindelse med gennemførelsen af EU-direktivet om vedvarende energi — Endelig rapport, EESC-2014-04780.

⁽¹⁸⁾ Se dokumentation fra Bangor universitet — høringer i Bangor, 21.5.2015.

⁽¹⁹⁾ Udtalelse om *grænseoverskridende arbejdskraft inden for landbruget* (EUT C 120 af 16.5.2008, s. 19).

5.14. Der er behov for andre offentlige budgetter og politikker, som er landdistriktstestet, eller endnu bedre specielt udformet til landdistriktsspørgsmål, herunder ordninger for lokal transport, energieffektivitet i boliger og muligheder for omskoling for at tilskynde til innovation. Programmer for udvikling af landdistrikter bør dog også vurderes i forbindelse med deres bidrag til social retfærdighed ved hjælp af indikatorerne i EU-lovgivning og andre indikatorer, som bør indarbejdes for at opnå en mere effektiv vurdering, som f.eks. indikatorerne for fremme af sociale virksomheder og sociale landbrugsprojekter, der tager fat på handicap, skaber beskæftigelse og anvender forladt landbrugsjord og forladte landbrugsbygninger. Der er behov for en langt større indsats for at støtte og opmuntre inklusionen af handicappede borgere i landdistrikterne, så de kan spille en større rolle i deres lokalsamfund.

5.15. Landsbyerne er vigtige centre for solidariteten i lokalsamfundene. Fornyelse af landsbyerne gennem fremme af små virksomheder og sociale virksomheder, understøttet af filantropi og frivilligt arbejde, bør være en central prioritet med henblik på at styrke lokalsamfundene⁽²⁰⁾, sådan som det er demonstreret i Finland, og som det prioriteres f.eks. i programmerne for udvikling af landdistrikterne i Wales⁽²¹⁾.

Bruxelles, den 17. september 2015.

Henri MALOSSE
Formand for
Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽²⁰⁾ Wales Council for Voluntary Action — Active Inclusion Fund and Village SOS — Big Lottery — Wales, WCVA.

⁽²¹⁾ Wales RDP (MO7).